

Zein izan zen Bizenta Mogel?

Bizenta Mogel Elgezabal Azkoitian jaio zen 1782an. Urtebete zuela, aita hil zitzaiola-eta, amarekin eta neba-arrebekin batera Markinara joan zen bizitzera, osaba apaizaren etxera. Osaba Juan Antonio Mogel idazlea zen eta harekin ikasi zuen euskaraz, gaztelaniaz eta latinez irakurtzen eta idazten. Bizenta *Ipuin onak* lanarengatik da batez ere ezaguna, baina itzultzen eta testuak orrazten ere aritu zen. Ezkondutakoan Abandora joan zen bizitzera, gaur egun Bilboko auzo gisa ezagutzen dugun elizatera. Aldundirako itzulpenak egiten eta sendabelarrekin gaixoak sendatzen aritu zen bertan, hil arte. Gabonetako hainbat bertso-paper ere ondo zituen. Abandon hil zen 1854. urtean.

Ipuin onak liburuaren sarreran, Bizenta Mogelek berak lumak ditu mintzagai: “Badakit, enzunaz beste gabe, neskatz gazte baten izena dagoala itxatsirik liburutxo onen aurkean, jardungo dutela siñuka ez gutxik, diotela beren artean, iñoren lumaz janzinai duela bela-txikiak; au da, besteren bearrakartu nahi ditudala neretzat: ez dagokiola neskatz bati bururik ausitza liburugiñen: asko duela gorua, naiz jostorratza zuzen erabiltza”.

(“Badakit, entzunaz beste gabe, neskatz gazte baten izena dagoela itsatsirik liburu honen azalean, jardungo dutela keinuka ez gutxik, diotela beren artean, inoren lumaz jantzi nahi duela belatxikiak; hau da, besteen lanak hartu nahi ditudala niretzat: ez dagokiola neskatz bati bururik haustea liburugintzan: asko duela gorua nahiz jostorratza zuzen erabiltza”).

Oharra: Bizentaren inguruko informazio zabalagoa duzu Solas-jolasaren gidako sarrera atalean.

Feminismoa Euskal Herrian

1960	1970	1980	1990	2000	2010
• 60’ Lehenengo emakume taldeen sorrera Ipar EHn. • Hego Euskal Herrian 70’ bukaeran hasi ziren lehenengo taldeak sortzen (Bizkaiko Emakumeen Asanblada 1976, Arabako Emakumeen Asanblada 1976, Donostiako Emakumeen Asanblada 1978, Nafarroako Koordinadora Feminista 1978).	• 1977- EHko I. Jardunaldi Feministak, Leioan. Sexualitatea, lana eta patriarkatua. • 1979- Basauriko 11 emakumek abortatzeagatik atxilotuak eta epaituak. Feministek amnistia aldarrikatu zuten.	• 1984- EHko II. Jardunaldi Feministak, Leioan. Mugimendu feministaren egoera, indarkeria sexista eta lana. • 1988- Emakunde, Emakumearen Euskal Erakundearen sorrera.	• 1994- EHko III. Jardunaldi Feministak, Leioan. Mugimendu feministaren egoera. Boterea eta feminismoa.	• 2005- 4/2005 LEGEA, otsailaren 18koa, EAEko Emakumeen eta Gizonen berdintasunerako Legea onartzen da. • 2008- EHko IV. Jardunaldi Feministak, Portugaleten. Parte-hartze politikoa. Indarkeria sexista, gorputza eta identitate sexualak.	• 2014- Abortoaren legearen erreformaren kontrako mobilizazio nazionala Iruñean. • Estatu espainiar osoan egon ziren mobilizazioak eta legearen erreforma neurri batean bertan behera geratu zen.

Aurrekariak:

- 1791- **Olympe de Gougesek** Frantziako Iraultzaren testuinguruan “Emakumezko hiritarraren eskubideen deklarazioa” idatzi zuen.

- 1792- **Mary Wollstonecraft-ek** “Emakumearen eskubideen aldarrikapena” idatzi zuen.

Feminismoaren 3 olatuak

1. olatua- sufragismoa bozkatzeko eskubidea

- 1848- **Seneca Falls**-eko konbentzioa. AEBetako emakumeen eskubideen aldeko lehenengo konbentzioa. 100 emakume inguruk sinatu zuten bukaerako aldarrikapena.

- **Suffragettek Emmeline Pankhursten** gidaritzapean estatuaren aurrean emakumeen eskubideen aldarrikapena. (Lehenengo aktibista feministak)

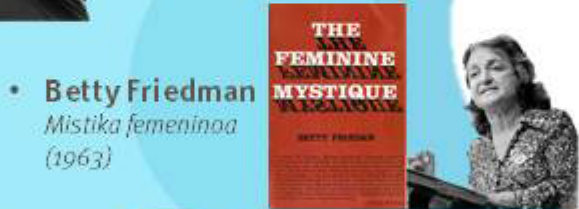
- 1911n, **Clara Zetkinek** *marxoaren 8a* Emakume Langilearen Nazioarteko Eguna izendatu zuen.

- 1931n, emakumeek boto eskubidea eskuratu zuten Espainian. (II. Errepublikan) **Clara Campoamor:** *El voto femenino y yo: mi pecado mortal* (1936).

- **Simone de Beauvoir** *Bigarren sexua* (1949) *Emakumea ez da jaiotzen, egin egiten da.*

- **Betty Friedman** *Mistika femeninoa* (1963)

- **Kate Millet** *Politika sexualak* (1970)

- 2000- **Emakumeen Mundu Martxa**- Quebec-eko feministen initalibaz, bost kontinenteetan emakumeen giza eskubideak aldarrikatzeko martxa antolatu zen: indarkeria sexista eta pobreziaaren feminizazioari aurre egiteko, eta emakumeen ahalduntzea eta eskubide sexualak eta erreproduktiboak aldarrikatzeko.

3. olatua- post-feminismoa identitate anitzak

Queer teoria:

- Identitate sexualen malgutasuna
- Identitate kategoriekin apurtzea (emakumea, gay, heterosexuala)
- “Normalitatearen” aurka

- **Judith Butler** *Generoa ezbaian* (1990)